

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня «рім неділь і руских свят і 5½ год пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. «М. Домбровського (Хоруцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Князь Григорій Волконський про сучасне положенє Росії.

(X) Не може бути для нас байдужним, що діє ся в Росії, де проживає більш 25 мільонів Українців і всяка звістка про положенє царства, з котрим звязана доля стільки мільонів наших земляків, мусить живо зацікавлювати нашу суспільність в Австрії. На жаль серед даних цензурних обставин в Росії прямо неможливо дізнати ся правди про її положенє, позаяк цензура гнобить там всяку свобідну критику і для того ся критика може виявити ся хіба в заграничних виданях, незалежних від російської цензури. Недавно вказав на неможливість відносин в Росії, на безвихідність її положеня відомий скандинавський письменник Бернзон, а перед нами лежить брошура основного знавця російських відносин кн. Григорія Волконського п. з. Взглядъ на современное положение России (обзоръ вышней политики, необходимость внутренних реформъ, земскій соборъ и конституція) видана в Штутгарті. Автор на основі фактів подає свої виводи про положенє Росії і вказує на конечну потребу реформи в напрямі конституції, а позаяк ніяке правительство не робить добровільно уступок, бажає він вплинути настійчиво на суспільність і правительств в Росії і в тій цілі пускає в світ свою брошуру, хоч приготований на опір висшій бюрократії.

Не сумніваємо ся, що для нашої суспільности буде цікаво познакомити ся з головним змістом сеї вельми предметово і основно написаной брошури.

I.

Короткий огляд заграничної політики Росії за останнє 10-літє.

Автор виходить з того погляду, що могутність держави на зверх опирає ся на внутрішнім устрою і добробиті, а се зависиме знов від свобідного розвитку суспільних сил краю. Хоч область Росії в останніх 30 роках збільшила ся, хоч її військо сильне, однак она перестала займати первостепенне становище в Європі, яке занимала за Катерини II і в середині володарства Миколи I. Коли європейські держави перейшли до конституційної управи і довели внутрішнє господарство до висшій досконалости, внутрішній зріст Росії відбувався нерівномірно і неправильно задля самодержавно-бюрократичного устрою, захитаного вправді в 60-их роках, але заволодівшого відтак знов всіми пружинами народного життя.

Недостачі сего устрою виявили ся в заграничній політиці, а внутрішня слабкість Росії підорве перегадом її міжнародне становище і для того автор вступає ся за корінною реформою державного устрою. Росія висилена внутрішнім розладом, з неуладженими фінансами вже тепер знаходить ся в труднім положеню, а російська

дипломатія, щоб обминути невдачну війну, буде приневолена в усім уступати, як недавно уступила в афганській справі, пропустивши для її розвязки найпригіднішу хвилю, війну англійсько-бурску, що тягнула ся 2½ року.

За володарства Олександра III визволила ся Росія спід впливу Німеччини і тоді підготовлено підвалини до франко-російського союзу; однак сей союз так переведено, що він значно улекшив міжнародне становище Англії, котра могла вигідно лавірувати між тим, а тридержавним союзом.

Обезпечивши своє становище на заході, Росія на жаль згодила ся на овладу Німеччиною Кіаю-Чав і пособляла тим способом ворохобні Китаю, викликаній патріотичним поривом і політичними відродинами жовтої раси. Задля того дводержавний союз показав ся менше корисним, а вина сего спадає в цілости на Росію. При першій європейській заміні Китаю і Японія ударять з заду на Росію.

Зближенє Франції і Росії було непорочно потрібне вже задля географічного положеня тих держав і для оборони їх супроти можливого нападу Німеччини. Однак ще потрібніший був союз Росії із Швецією і Туреччиною, на що російська дипломатія не звернула бачности, а до сеї цілі треба було змагати зараз після війни в 1878 р.

Услівя сего союзу з Туреччиною повинні були бути: записка султанові ненарушимости Туреччини в заміну за укріпленє Дарданелів для охорони Царгорода проти якої небудь третьої держави (Англії і так нарушила 7-ий артикул париского договору забором Кипра). Крім того забезпечила би Росія султана проти ворохобні підвласних йому народів, з услівем наданя автономії християнам. Утворенє автономічної Арменії було би і більш людяне і корисне для Росії, як байдужність Росії супроти вимордованя 300.000 Вірмен, що закінчило ся уступкою російського впливу в користь Німеччини, яка осадовила ся в Малій Азії і над Евфратом. Все те стало ся задля недостачі певної програми в російській заграничній політиці, хоч Туреччина зволікала 25 літ з заплаатою воєнних коштів після 1878 р. Цар Олександр II зовсім не бажав сеї російсько-турецкої війни, але піддався впливам воєнного стороництва, котре бажало відвернути увагу суспільности від дозрівшої свідомости щодо внутрішніх реформ. Кн. Бісмарк в своїх Споминах згадує навіть, що Росія бажала забезпечити собі нейтральність Німеччини на случай австро-російської війни, а не досягнувши того, виповіла війну Туреччині. — І тепер говорять російські дневники так само про Македонію, як в 1878 про Болгарію, але Росія не дасть ся втягнути в ту ізольовану війну для відвернення уваги суспільности від конечної корінної реформи внутрішньої.

(Дальше буде).

Коронація Пія X.

Коронаційні церемонії почали ся в базиліці св. Петра о год. 8½ рано. О сій порі замкнуто брами базиліки. В торжестві взяло участь коло 50.000 осіб. Перед церквою удержувало порядок межі товпами народа італійське військо, службу в базиліці повинна папська гвардія.

Пій X в окруженю кардиналів, двірських достойників і гвардістів удав ся о год. ½9. піхотою до портику базиліки, де перед першою брамою поставлено для него престол. Убраний в папські ризи, усів Св. Отець на престолі, а кардинали на окремих лавах. Рамполя виголосив коротку промову з голдом по латині, а відтак духовники цілували ноги папи; сикстинські співачки співали підчас того «Tu es Petrus».

Звідси папа удав ся, несений на «sedia gestatoria», через головні двері до базиліки, де згромажені товпи публіки повитали его грімкими оплесками. Відозвали ся срібні труби і папська гвардія презентувала оружє. Папа уділив благословеня і рухом руки візвав до мовчаня. Перед віттарем Найсв. Тайн папа висів з «sedia gestatoria» і через кілька хвиль молив ся разом з кардиналами, які довкола него повклякали. По молитві папа знов всів на «sedia gestatoria» і похід, серед оплесків вібраного народа, удав ся до клементинської каплиці, де був приготований другий престол для папи. Папа усів на престолі, а кардинали, патріархи, архієпископи, єпископи, душпастирі і сповідники віддали ему акт послушеньства, після чого папа зичним голосом уділив благословеня народови.

По благословеню прибрали папу в ризи до богослуженя, а також і кардинали, архієпископи і єпископи вчинили те саме. В торжественнім поході занесено папу на седі до нижи віттаря, де стоїть великий престол. Попереду ішов сьвященник, який тричі спалив жмут повісма, повтаряючи за кожним разом слова: Pater sancte, sic transit gloria mundi. (Св. Отче, так минає сьвітова слава). Коли папа прибув до віттаря, сикстинський хор заспівав: «Ecce sacerdos magnus». Потім склали третій акт послушеньства. Кардинали цілували стопу папи, коліно і лице, єпископи стопу і коліно, душпастирі тільки стопу.

Розпочала ся Служба Божа, яку відправив сам Св. Отець після церемоніялу missa papalis. Євангеліє читали по латиньки і по грецьки. Папа прийняв св. Причастіє, а відтак запричащав дяконів і субдяконів. По закінченю Служби Божої усів знов на «sedia gestatoria» і его занесли на підвисшенє, уставленє перед великим віттарем. Тут кардинал-декан відмовив молитви на ітвенцію нововибраного папи. Один з кардиналів-дяконів зняв папі мітру, а кардинал Маккі вложив Св. Отцю тияру, виголошуючи голосно коронаційну формулу. Вкінці папа відмовив донеслим голосом кілька молитов, встав і уділив вірним апостольського благословеня. В дорозі через церков до віттаря Милосердя, публіка живо оплескувала і аклямувала папу. Принявши желаня від св. Колегії, удав ся папа о год. 1. мин. 5 пополудни внутрішніми сходами до своїх комнат.

На коронаційній церемонії на окремих трибунах були присутні князь Парма, дипломатичне тіло з родинами, бурмістр Риму, депутация рідинного місточка папи Різе, родина па-

пи і багато аристокрації. Мимо величезної спеки, товпи народа стояли підчас цілого торжества коронації на великій площі перед базилікою.

Процес о шпіонажу.

(Допись з Відня).

Мотиви акту обжалованя зображують цілу аферу ось як: 24. марця с. р. сповістила віденська дирекція поліції державній прокуратурі у Відні, що довірочним способом дізнала ся, мовби один державний урядник, скарбовий комісар, др. Бронислав Оссолінський у Львові, звернувся був до проживаючого у Відні Антона Теодоровича з пропозицією, аби сей за посередничств у продажі залізничних інструкцій на случай мобілізації амбасаді російській чи якій иншій державі. Рівночасно донесла дирекція поліції, що Антон Теодорович, переслуханий поліційно притакнувся, що листувався з Оссолінським у згаданій справі та вимінив із ним три листи. Іменно 23. марця с. р. подав Теодорович при своїм поліційнім вислуханю, що слідує:

Менше-більше перед 14 днями одержав він від свояка своєї жінки Оссолінського письмо, в яким сей предлагав йому переведене якогось більшого діла. В одвіті на его притакуючий лист наспіло від Оссолінського друге письмо, в яким Оссолінський поясняв, що случайно прийшов він в посідане залізничних інструкцій на случай мобілізації та хоче їх продати котрійсь сторонській державі (в тім письмі назвав Оссолінський прямо Росію), аби отже Теодорович звернувся до віденського посольства або генерального консуляту російської держави із запитом, чи не хотіли би тих інструкцій купити. Теодорович висказав в своїм одвіті сумніви, чи того рода діло чи там підприємство допустиме (чи оно «кошерне»), одначе Оссолінський намагав ся в третім листі усунути сумніви Теодоровича, вказуючи між иншим, що «в Австрії діє ся много вивших і більше нечистих річий», що діло те «ні кошерне ні трефне» і ждала скорої інтервенції в задуманій продажі, инакше огляне ся за иншим справником, скоро Теодорович не рішив би ся.

Не заспокоєний тим Теодорович засягнув ще ради двох своїх приятелів надкомісара поліції Калиновича і адроката-москвофіла Филипа Крижановського, не називаючи пропонента по імені, а коли они звернули его увагу на небез-

пеку сего протизаконного і каригідного підприємства, понализ Теодорович компромітуючі листи, а до Оссолінського післав переписний листок сего змісту, що предложена сирава вже на жаль спізнена: «За пущью, юж заопатшені».

З огляду на те, що з тих справджених обставин висновок ся, що Оссолінський мусів бути в посіданю тайних військових поук або бодай був у спроможности роздобути їх забороненим способом, а підлягаючим карі після карного закона, заряджено нечаяно (телеграфічно) арештоване Оссолінського.

В тоді тепер переведеного слідства справджено ось який стан річи у всіх его подробицях:

Перше всего справджено на основі візнань обжалованого і свідків дра Крижановського і Калиновича, котрі читали листи Оссолінського, і на основі останків переписних карт Теодоровича, які Оссолінський вправді подер на кусні, але не знищив, а які найдено при трусенині у Оссолінського — зложено цілий зміст переписки між Оссолінським, а Теодоровичом. Тим способом безсумнівно справджено, що згадані повисше вискази Теодоровича були зовсім правдиві, що Оссолінський взивав его вказаним в горі робом, продати чужій державі інструкцію, упрямляючу рух залізничних поїздів на случай мобілізації, про яку Оссолінський в своїм посліднім листі замічав, що она «печатана» і він мусить веліти єї переписати.

Супроти сеї події остає Оссолінський упрямом при своїх викрутах, які подав він вже був сейчас при своїм ув'язненю. Признає, що писав до Теодоровича листи, одначе перечесть, мовби задумував сам забезпечити собі співучасть Теодоровича в шпіюньстві. Тоді іменно оставав він вже довгий час в дисциплінарнім слідстві за урядові неправильности, а писав лише в тій цілі до Теодоровича, аби справді довідати ся, чи загранична держава вже має такі інструкції і аби відтак донести о тім генер. Гальгоцому в надії, що сей «патріотичний вчинок» заважить на его хосен в дальшій ході дисциплінарного слідства.

Одначе чому він ту звістку, яку подав ему Теодорович, що «юж заопатшені» не передав сейчас названому генералові, а протавно сей одиникий доказ своєї «патріотичної» діяльности, той переписний листок Теодоровича, подер в шматки, на се не в світлі Оссолінський подати ніякого імовірного одвіта. Виправдував се тим, що его звичаєм переховувати «тільки любовну переписку», всяку-же иншу зачинаю він пацять. Одначе такий нестійний, ба і цинічний, викрут,

міг очевидно тільки скріпити підзори, піднесені проти Оссолінського. Тому продовжено слідство в тім напрямі, яким способом прийшов Оссолінський в посідане інструкції оферованої на продаж, чи там як міг він собі забезпечити набути такої інструкції. І в тім напрямі подала львівська дирекція поліції вельми цінні подробиці письмом з 3. цвітня 1903.

Відділ генерального штабу 11-го корпусу у Львові повідомив тамошню дирекцію поліції, що в другій половині місяця лютого сего року помічено в канцелярії Кадри доповняючого баталіона 95-ого полку піхоти в Чорткові пронажу тайних інструкцій на случай мобілізації, а рахунковий підофіцер, якого підозрівають о крадіж, сходяв ся часто з Оссолінським в Чорткові, де після поліційних провідів перебував Оссолінський між 19. а 20. лютого сего року. Вправді судове слідство не вяснило вповні того питання, чи Оссолінський був в посіданю сеї як-раз інструкції, украденої в Чорткові, чи умів єї придбати або забезпечити иншим яким способом, то всеж для правного ества чину є ся обставина байдужна.

Державна власть обжежає свою жалобу тільки на те ество чину, яке справджене-признанем самого Оссолінського і дальшими безсумнівними доказами. І так понад всякий сумнів доказано, що Оссолінський завівзав Теодоровича аби сей поміг ему сиродати російській амбасаді інструкцію, яка відноситься до руху залізничних поїздів на случай війни. З огляду на те, що після заяви державного міністерства війни подібні інструкції слідує уважати строго довіреними, бо они дотикають заряджень і предметів, які відносять ся до оружної сили держави, або до єї військової оборони та держава не трактує їх вселюдно, — то зазив, аби хтось співділав при продажі того рода поук чужій державі, являє ся предметом зазивом до співвини у злочині шпіюньства.

Оссолінського зображують картярем, опрем і легкодушним гулякою, який прогайнував значне, бо понад сорок тисяч корон сягаюче віно своєї жевни, майже від року оставав в суспензії за кримінальні неправильности (спроневірство урядового гроша), а маючи всего по 115 корон місячно, уводив лукавим способом чужі жінки і матери дітей, виманюючи від них навіть гроші. Краєва дирекція скарбу у Львові доносить, що обжалований отець двоїх дітей провадив «цілу регістратуру» своїх незаконних любовних зносин, а в справі его суспензії заявляє, що Оссолінського жде цілковита відправа. Тому понав обжалований в таке безвихідне положене, що в нім

Дві печатки

галицко-володимирских князів з 1316 і 1335 р.

(Сігільнографічна замітка).

В видавництві „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“, в томі „Galizien“, виданім у Відні 1898. р. подав пок. проф. Анатоль Левіцький популярну розвідку п. з. „Ruthenische Theilfürstenthümer bis zur Vereinigung mit Polen 1387“ (см. 158—180). Сама розвідка, як сказано, популярна, тож для заводового історика не має она великої вартости. Цікаві тут лише дуже гарні ілюстрації. Перше місце між ними займають слідуочі ілюстрації: перемиска епископска мітра, легендарна «корона галицко-володимирских князів з 1316 і 1335. р.

В сїм місци хочу звернути увагу спеціалістів — хоч я сам не є в тім згляді спеціалістом — на ілюстрації двох згаданих печаток.

Перша з них, се анонімна печатка (т. зв. «печатка Льва II»), що находит ся (попри печатку Юрія Львовича) при грамоті князів галицко-володимирских, Андрія і Льва II з 9. серпня 1316. р. Ся грамота переходує ся в королівським державнім архіві в Кенігсберзі в Прусах. Опис сеї печатки, зладжену директором згаданого архіва, Геннігом маємо у Карамзіна.¹⁾ По сій описі на згаданій анонімній печатці зобра-

жений «лицар із списом, довкола зьвізди, місяця і хрест, на відворотній стороні лев».

Пригляньмо ся ілюстрації сеї печатки, поданої в розвідці проф. Левіцького. Кліша зроблена Зіглем із фотографії. Проф. Левіцький єміло підписав, що се печатка князя Льва II. Стан сеї печатки, як вже навіть з самої ілюстрації можна судити, дуже невідрадний. В долині і в горі (по правій стороні) не стає великої части печатки. Виломані місця мають вид трикутників, що клинувато всувають ся в середину печатки, яка дуже пошукана. Початка не має ніяких написів. На верхній стороні (с. 172) можна бачити чоло віка в сидячій поставі. Предмету, на яким сидить, не видно. На голові мабуть у сего чоловіка шолом; труднійше було-б припустити, що се княжий «клубок»²⁾, з під якого на плечі та рамена спадає довге волосє. Лице досить виразне, без заросту. О скільки мині здаєсь, то чоловік сей убраний в довгу одежу (плащ), бо знов оно не виглядає (бодай на ілюстрації), щоб се була зброя (панцир), по якій накинено плащ.

Ніг не видно, бо долішня части печатки виломана. Руки розпростерті, але їх знати тільки по лікоть, бо права рука дальше сильно стерта, лівої руки поза ліктем нема зовсім, бо части печатки тут виломана. Через те не можна знати, що згаданий чоловік держить в руках. По правій стороні (се зв. по лівій сидячого чоловіка) можна зазримітати частину якогось предмету, щось якби деревце списи, бо не виглядає

оно на предмет, на яким сей чоловік мав би сидіти³⁾. Колиб се було деревце списи, то оно дало-б ся тут добре пристосувати. Вправді сей предмет (по моїй думці, деревце списи) не доходить до руки, бо місце затерте а дальше виломане, але в продовженю переходив би він через зігненє руки в лікти, а в горі мала б его приграти рука. Як раз в сей спосіб держать ся списє. Можна-б проте припустити (роблю се однак з великим застереженем), що згаданий чоловік держить в лівій руці спису (як описує Генніг) Ціле поле печатки засіяне зьвіздами, про правій стороні голови сидячого півмісяць, коло лівой руки хрест.

З другої сторони печатки (с. 173) бачимо льва, що спинає ся (в праву сторону) на скелю. Тут очевидно виломані ті самі части, що й на верхній стороні печатки. Верхньої части голови льва понад ухом і оком не знати, бо відломано. Дуже добре знати прочу часть тіла, обі передні лапи, менше виразно знати ліву задню лапу (добре її знати від наколітного зігнення до назурів), правої задної лапи через виломанє не знати; видно також малу часть хвоста (при кадовбі).

Хоч опис сеї печатки, зладженої Геннігом, дуже загальна⁴⁾, так що її годі докладно справдити після ілюстрації у Левіцького, та мимо того она могла-б згоджуватись менше-більше з ілю-

¹⁾ Кліша до сеї ілюстрації зроблена Каролем Зіглем із негативу Геннера в Перемінні.

²⁾ Т. IV, пр. 204 і пр. 268. Під рукою маю польський переклад Карамзіна, зладжений Буциньським.

³⁾ От пр. такий, який бачимо у князя Святослава на мініатурі в „Святославовім Ізборнику“ з 1073. р (пор. ілюстрацію у Schiemanp-a: „Russland, Polen und Livland“ т. I, с. 105. в вид. Oncken-а).

⁴⁾ Сі всі невпевности могли-б вяснити спеціалісти, бо мині пришлось би се зробити з великим трудом, яко не заводовому в тім згляді.

⁵⁾ За її вірність не можу ручити і чи справді се лицар на печатці. Може спеціалістам удасть ся се вяснити на основі ілюстрації у Левіцького.

вже як в desperatі могли зродити ся гадки, злочинном вибристи із тої ситуації та придбати собі средства, аби могчи дальше вести своє легкодушне і гуляще житє.

Розправа тривала несповна, цілий день. Зізнаня запряжених сьвідків Теодоровича, надкомісаря Калиновича, адв. Филипа Крижановского і Дмитра Вергуна, редактора общерускаво «Славянского Века» принесли неодну цікаву подробицю.

По знаменитих виводах прокуратора д-ра Клеборна і досить баламутнім з юридичного боку пледов оборонця д-ра Дунецкого, котрий намагав ся, подібно як др. Грек в процесі Зіми ввести свого клієнта бодай в притвор пантеона, за судив трибунал Оссолинського на один рік тяжкої вазниці, заостреної двома постами в тижни і на утрату докторского диплома.

(Дальше буде).

Іван Труш.

Посеред молодого покоління пейзажистів, що їх так багато видали послідні роки (переважно краківська школа) — здобував собі щораз то видійше місце наш талановитий земляк: Іван Труш. Вже перша вистава його образів казала в нїм видіти артиста непересічної міри, сього-ж року у сальоні Лятура виставлені праці доказують наглядно, що Труш не завів надій, ба навіть виїшов далеко поза них.

Ученик Станіславского, справлений відразу на властиву дорогу, — пізнав закрій свого талану; проте у Труша не було тих певних хитавь, шуканя стежок, тої борби, яку звести мусить кожний молодий талант, поки не стане на ґрунті, відповідаючїм його природі.

Труш відразу вступив на певну дорогу і йде тою дорогою сьміло, непохитно і самоєстійно.

Труш — то нині вже натура сільна, богата, незвичайно чутлива на красу — то індивідуальність, певна себе, що у кожному потягнуто кисти не перестав бути собою. — Від свого учителя переняв Труш то незвичайне умоване природи, так, що його найдрібнійший відривок пейзажу се строфа з великого пеану в честь тої природи.

І він її розуміє як мало хто, бо Труш є передовсім поет! Він не загуцає атмосфери млавим копіюванем, не тратить чистоти творчої душі, але відчуває, що у ній криється поза мертвим контуром і краскою — відгадає її настрої.

Около 30 (з того кілька більших) пейзажів

страцією поданою у Левіцкого. Що опись Генніґа така загальна, можна толкувати там, що печатка дуже звищена. Та Генніґ мимо сего запримітив ще в руці чоловіка на сій печатці (по его словам «лицаря») спису, якої тепер не видно, хибя, як я здогадуюсь, видно лиш часть деревця списи. Права рука від ліктя мабуть і в часах Генніґа так була затерта, що він не вспів запримітити, що згаданий чоловік в ній держить (бодай в своїй описі він про се згадав).

Проф. Грушевский, подаючи опись сеї печатки, згаджену Генніґом, розуміє її так, що на верхній стороні печатки находить ся «кінний вояк із списом»¹⁾, підчас коли з ілюстрації у Левіцкого можна перекопатись, що Генніґ, пишучи про «лицаря із списом», не розумів через те «іздя» та що на печатці такого в дійности нема. Така думка пасунулась проф. Грушевскому мабуть через аналогію з печаткою Юрія Львовича, привішеною, як сказано, рівнож на грамоті з 1316 р. На ілюстрації анонімної печатки з 1316 р. у Левіцкого є щось, ніби лицар, (не їздець), але з певністю я сего твердити не відважуюсь. На сій печатці зображений «лицар на коні»²⁾.

(Конець буде).

склало ся на сьогорічну виставу. Топографічно се переважно східна Галичина і Україна, а один вид з Італії.

Кусень ліса, пустий зруб, зеленню вкрите узгірє, толока, пасовиско, шуваром порослі мочари, далеке поле, а посеред нього самотно мріюча смерека, в промінях сонця полискуюча ріка, розкішно уквітчані яблуні — се сьвіт Труша! Бо Труш є поетом «ясного дня», поетом зелени, сонця, цвітїв... Тож малює далекий степ залитий сьвітлом, уквітчаний полум'яними маками, буйними флюксами, білими бодяками, що купають ся у промінях полудневого сонця — то знова розлогий зруб, а серед нього одна самотна смерека, тож малює «сьвято весни», сьвято розцватаючої зелени, сьвято перших лучів сонця — то знова сільску церков а перед нею гурток дівчат...

А понад всім тим розпознає артист бальдахим неба, ясного, погідний, і всею у нього в повіні красок в блиску промінного сонячного дня.

І туга Труша має свій віддільний характер — має свою осібну мову тихого смутку і меланхолії — що є така схожа — як каже Висоцкий — із тужливою сонатою Шопена.

«Сумерк осінній»... В дали запало сонце. Ліс задрімав. Обдерті велитні конари чорвіють серед гушавини, а там у глибині підносять ся фіолетові опари і довгими пасмугами снують ся в гору...

А з тих картин віє чар лісової глуші, віє меланхолія осінного подиху, далекий смуток блідого погасаючого дня, поживклих листків і якась тиха, безконечна туга розмріяна...

«Via Arria» — се одинокий пейзаж спід італійского неба. Проста дорога, що в чудовій перспективі тягне ся далеко і губить ся у мрачній далечині вечірного сумерку. По обох її бокках поле, а на ньому кілька зваленых камінних стовпів та брил, де-не-де всохле обдерте дерево... Попереду видіє мов камінна стая понуреного у задумі чоловіка. Труш, що так уникає «плям» на своїх образах, не завагав ся тут на першому майже пляні умістити чоловіка. Бо розумів добре, що сотворивши так глибокий настрої — мусить йому ще дати — душу!

Се жмінка моїх вражів із сальону Лятура.

Ст. Чарнецкий.

НОВИНИ.

— **Календар.** Ві вторник: руско-кат. Калиника, Серафими; рим.-кат. Зувани д'ви. — В среду: руско-кат. Сили, Андроніка; рим.-кат. Клары.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглостий, та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новим передплатникам вишлемо, о скілько запас вистанє, даром всі попередні числа з фейлетоном «Записки лікаря».

— **В архикатедральній церкві св. Юрія** відправлено вчера торжественну Службу Божу на інтенцію вибору папи Пія X. На богослуженю були присутні представителі всіх властей і депутатції руских товариств.

— **В справі рускої музичної консерваторії,** якої засновниками зняв ся був руский «Сокол», доносять нам: Новозаснований «Союз сьвіацких і музичных товариств» звернув ся до «Сокола» з предложенєм, аби «Сокол» передав «Союзові» справу заложена рускої музичної консерваторії. Виділ «Сокола» порішив на остатнім засіданю, передати «Союзові» всі зібрані матеріали, тим більше, що головою «Союза» є п. радник Вахнянин, який був головою сокільского комітету в справі заложена консерваторії. Переведенє в житє проєкту засновни консерваторії остане отже в тих самих руках, в яких було передше.

— **З ниви гакати.** Гакатистичні польські дневники заміщують комунікат, в якім доносять, що між вімецькими кольтоністами у східній Галичині проявив ся еміграційний рух, тож звивають «кождого Поляка», а в першій лінії польский «парцеляційний банк», що би не допускали Русинів до відкупна сеї землі. Гаката домагав ся, що би на місце тих Німців поселено Мазурів з західної Галичини, Прус, а навіть Познаньщани, задля скольтонізованя галицької Руси Поляками, які не жили би з Русинами у такій згоді, як до тепер Німці, а творили би «кресове твердє» польского панованя на Русі і цілковитого поневоленя руского елемента. Таке явне виступленє польської гакати зі своїми заборчими плянами і девізою беззглядного находу, повинно тимбільше заґрїти наших патріотичных людей

до самооборони і осьвідомлюваня народу в тім напрямі.

— **Політичне тов-о «Скит Манявский» в Богородчанах.** З Богородчаньского Підгір'я пишуть нам: По довгих вижиданях, аж на по раз другий внесені і доповнені статуту політичного товариства Народна Рада «Скит Манявский», в Богородчанах потвердило по довгих короводах, наконець ц. к. намісництво. Щоби се товариство могло як найскорше розвочати свою діяльність в хоєні і на славу народної ідеї, маю честь запросити сим щирим покликком, без найменшої партійної закрасти на спільну нараду на день 20. серпня с. р. о 10. годині рано до сали повітової ради в Богородчанах. Тут зазначую, що коли підписаний підняв ся свою гадку перевести в діло, то не задля сего, що би противно мислячих випередити, бо ж гадка заснувати таке політичне товариство торочила ся від кількох літ, але що би працювати для спільного добра цілого повіту. «Patent viae», вільно було кождому ділати на свою руку — длятого прошу о вирозумілість, бо «згодою збудуємо, а незгодою зруїнуємо». Тому надію ся, що так Вєч. духовенство, сьвітла інтелігенція, міщанство та селянство, являть ся в дни 20. с. м. як найчисленнійше на нараді в цілі уконституованя сего товариства. — Саджава 6. VIII 1903. о. *Володислав Паук.*

— **Голосованє в конкляве.** Giornale d'Italia подає, що при 7-ох голосованях в конкляве мали кардинали одержати отсе число голосів:

	I	II	III	IV	V	VI	VII
Рамполя	24	29	29	30	24	16	10
Готі	17	16	9	3	6	7	2
Сарто	5	10	21	24	27	35	50
Сер. Ванутелі	4	—	—	—	—	—	—
Орелія	2	—	1	2	1	2	—
Канчелятро	2	2	1	1	1	1	—
ді Піетро	2	—	1	2	1	—	—
Аліярді	1	—	—	—	—	—	—
Ферата	1	—	—	—	—	—	—
Ріхельмі	1	3	—	—	—	—	—
Портанова	1	—	—	—	—	—	—
Касета	1	—	—	—	—	—	—
Сенія	1	1	—	—	—	—	—
Пріско	—	—	—	—	1	—	—
порожня картка	—	—	—	—	1	1	—

— **Огні.** В Коломиї на передмістю Маріягільф згоріло дня 3. с. м. обійсте Івана Рожаньского. — Дня 2. с. м. вибухнув в Лопневі пополудни огонь, котрий в короткім часі знищив дванадцять загород. Загальна шкода виносить 12 440 К, з тих 2200 К було обезпечених. Огонь вибухнув в наслідок неосторожности дітий Винкентія Лащиньского, котрі бавили ся сірниками. — Дня 4. с. м. в Батятчах, камінецкого повіта, при страшній зливі ударив грім в стодолу. В одній хвилі займили ся від неї два інші будинки мимо беанастанного дощу. Огнева сторожа трудила ся довший час, аби пожар спинити. Згоріли припаси збіжа і машина. Під стодолу скрило ся кільканадцять осіб. З тих один назвищем Павлюк приложив руки до стодолі саме в тій хвилі, коли в неї ударив грім. Грім поразив его в обі руки, однак є надія, що удасть ся удержати его при житю.

— **Жиди боять ся.** N. fr. Presse доносить з Ченстохови, що тамошні жиди боять ся антисемітских розрухів, які можуть вибухнути дня 15. серпня, бо в сей дець відбуває ся там великий відпуст. Тому жиди просили російске правительство, аби на той час скріплено в Ченстохові війскову залогу. Але правительство відповіло їм, що нема потреби видавати якісь надзвичайні розпорядженя, бо не заносить ся на розрухи.

— **Великі російські маневри** відбудуть ся в губерніях сідлецькій і люблянській. В склад північної армії, що буде стояти під приказами генерал-поручника Боголюбова, віддуть: 15. корпус, 16. дивізія піхоти, 1. бриґада стрільців, 46. бриґада резерви, 15. і 4. дивізія кавалерії з артилерією; разом 64 баталіонів, 97 пушок, 54 ескадрон, 15 сотень, 20 кінних пушок, пів батерії саперів і табор батерії. Полудневою армією буде проводити ген. поручник Хрещатіцький; она буде складати ся з 14. і 19. корпусів армії, 72 батерій 112 пушок, 18 ескадрон, 29 мін, 16 кінних пушок, пів батерії саперів і одного табору батерії. Конець маневрів припадає на день 6. вересня.

— **Материнська любов.** «Нью-Йорк Журналь» пише про отсю подію: Богата пані Томсон жила зі своєю 7-місячною дитиною в самотній палаті над озером Ст.-Реджія в Адрондак. Одного дня дитина проковтнула шпильку, яку найшла на долівці. Матір пізнала сейчас всю грозу небезпеченства, але не було іншої ради, як вибрати ся з дитиною до лікаря, який мешкав в місті по другім боці озера. З дитиною на руках, в товаристві служниці, пані Томсон всїла до газолінового човна. За хвилю мотор порушив ся і човен поплив летом стріли до 6 миль віддаленого міста. За пів години була пані Томсон у лікаря д-ра Трудо. Лікар оглянув дитину, але не брав ся сам витягати шпильку з горла, бо не мав відповідних до того приладів. В чверть години замовлено окремиї поїзд залізничний, повідомлено всі стациї про него та про тих, кого поїзд

¹⁾ Історія України-Руси III, с. 560 (пр. до с. 191).

²⁾ Опись сеї печатки у Карамзіна т. IV, пр. 204.

везе і вислано телеграму до лікаря в Новім Йорку. Поїзд летів мов лискавка, віде не задер- жується. Чотиреста миль, які мав поїзд зробити, видавалися для матери цілими роками. Весь час гляділа она на дитину, а др. Трудо добирав всяких способів, аби не допустити до запаняна горла пробитого шпилькою. В Новім Йорку лі- кар-спеціаліст горляних недуг ждав приїзду не- дужої дитини. Операція тревала всего пять хвиль і дитина була уратована.

— **Всі планети видно.** В сім місяці можна ко- ждой погідної ночі бачити всі планети сонішної системи, розуміє ся, ті, що їх можна бачити го- лим оком. Венеру видно по заході сонця на по- луднево-західнім небозводі, а пізнати єї по силь- ній срібній блеску. Найяснійше світить она в ночі дня 13. с. м. На заході світить червоним світлом Марс. На право від Венери можна ба- чити Меркура; его світло є також срібно-біле, але значно слабше чим Венери. Сатурн світить вечерами як зьвізда першої величини в громад- ь зьвізд Козорога на полуднево-східнім небозводі. Юпітер сходить по 9. год. вечером на полудне- вим-сході неба і дорівнює блеском Венері. Бистрі очі побачуть також шесту з ряду планету со- пішної системи, Урана. Він знаходиться понизше Марса на ліво і ледви є замінний.

— **Рублі в Афганістані,** хоч там нема «галіц- ких» кацапів, котять ся вже й по дворі еміра. Урядники, що були недавно в Індиях, аби наку- пили ріжних річій для афганістанського еміра, привезли з собою рублі, а не, як доси було, ін- дийські гроші. Купці з Афганістану вже давній- ше уживали російських грошей, але сего ще не бувало, аби урядники еміра також побренькува- ли рубликами.

— **Дрібні вісти.** Вівчане п. Михайла Журавец- кого укінч. богосл. з панною Олімпією Руда- вскою відбуде ся дня 13. н. ст. серпня 1903 в церкві парох. в Гаєх пнжних, почта і стация тел. Гаї вижні. — В ночі 10, 11 і 12. с. м. мож- на бачити спадаючі зьвізди Перзеїдів. — Майно Заставці, підгаецького повіта, набула п. Рожа Ка- гане за 501.000 К. — Жертви робітничого страй- ку в Росії обчислюють доси на 200 осіб убитих а понад 2.000 тяжко ранених.

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середніх!

Посмертні оповістки.

— **Христофор Чекайло,** рахунковий поручник при відділі трену в Перемишлі, помер оводі на- слідком серцевої недуги. Покійний був сином руского селянина і з рядового дослужив ся офі- цирського степеня. В. в. п.!

Телеграми

з дня 10. серпня.

Будапешт. Угорський кабінет гр. Куен- Гедерваріого подав ся до димісії.

Budapesti Naplo доносить, що цісар має приїхати дня 15. с. м. до Геделе.

Відень. Кореспонденційне бюро доносить з Солуня: З Монастира доносять, що якийсь Турок застрілив російського консуля Ростковського в Монастирі. Консуль по- вертав з селя до міста і посперечав з Турком тому, що він єму не уклонив ся.

Ішль. Румунський король Кароль приїздить ту завтра перед полуднем. На дворці привітає его цісар. Пополудни буде король на дворіськ- ь обіді, а вечером на галевім представленю в театрі.

Марсилія. Італієць Пікольо стрілив дві- чи до повозки, якою їхав президент міністрів Комб, але вікого не ранив. Піколя арештовано.

Царгород. На російську ноту в справі напа- ду Курдів на Вірмен в вілятах Ерзерум і Біт- ліс відповіла Порта письменно, що Вірменам не грозить небезпеченство.

Зарваницю

поему Василя Шу- рата можна замо- вляти лише в Ста- вропигійській кни- гарни у Львові,

Лл. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Найновіший твір
Л. Лопатинського
„ПАРАЦЯ”

комедія в 3 актах зі сльвами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним йовіальним гумором і жвавим діалогом. Ся комедія збогачує знат- но галерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуа- цій і характерів розміщена рівномірно між му- жиків і панів, і тому ся комедія надає ся над- звичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії уполісдженим недотепою, але противно має на- году посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горука у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

Всілякі
КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годні				відходить о годні			
	6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня		6:22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор		
	6:20	з Чернівців (Галаці), Чорткова, Делятина		6:30	до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний		
	6:50	з Брухович, шод. від 13. мая до 13. вер. вк.		6:43	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.		
	7:35	з Самбора (по отвореню зел. Львів-Самбір)		6:45	до Лавочного (Пешту) Борислана, Дрогобача		
	7:40	з Янова		8:25	до Кракова (Відня, Праги), Берліна		
	7:45	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче		8:50	до Кракова (Відня, Праги), Берліна		
	7:55	" " на дв. головний		9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша		
	7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		9:15	до Янова		
8:10	8:15	з Станиславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)		9:25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)		
	8:55	з Сокала, Рави рускої		9:40	до Белая, Сокала, Любачова		
1:30	10:25	з Кракова, Відня, Праги, Берліна		10:35	до Чернівців, Потутор, Делятина		
	10:25	з Ряшова, Любачева		10:57	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.		
	11:15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)		10:40	" " дв. гол.		
	1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава		1:14	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.		
	1:25	з Янова		1:55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.		
2:15	2:30	з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.		2:10	до Брухович від 17. мая до 13. вересня		
	3:14	" " на дв. голов.			в неділі і сьвята		
	4:35	з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)		3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.		
	5:06	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5 - 30,9)		3:15	до Янова шоденно від 1. мая до 30. вер.		
	5:30	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підз.		3:25	до Ряшева, Любачева		
1:40	5:30	" " на дв. голов.		3:30	до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.		
	5:40	з Чернівців, Іцкан		3:40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)		
	5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берліна					
	5:55	з Белая, Сокала, Любачева					
НІЧ							
	8:04	з Брухович (17. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		6:05	до Станиславова, Жидачева		
	8:25	з Брухович (15. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		6:15	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави		
	9:12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)		6:30	до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. ден		
12:20	9:20	з Чернівців, Букарешту			з від 1/5 до 10% і від 1/5 до 30% 1904. шоденно		
	9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)		6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		
8:40	9:50	з Кракова, Відня, Берліна) Ясла, Риманова		7:10	до Сокала і Рави рускої		
2:31	10:00	з Самбора, Слюка (по отвор. шляху Львів-Самбір)		7:20	до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня		
	10:07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		8:14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)		
	10:02	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. Підз.		9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець		
	10:20	" " на дв. голов.		9:20	" " дв. Підзамче		
	10:40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша		9:55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.		
	3:09	з Тернополя, Риманова на дв. Підзамче		10:42	до Іцкан, Чорткова		
	3:30	" " на дворець головний		10:55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги		
				11:00	до Підволочиск, Бродів дв. головний		
				11:24	" " дв. Підзамче		
				4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора		
				5:50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. шод.		

ЗАМІТКА: Пору нічна числять ся від 6. годни вечером до 5. годни 59 минут рано.

Час середно-європейський ріжнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12, год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їади.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер”

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові

уділяє своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміні-страції, за предложенем до-кументів вказуючих доста-точну гіпотечку.

ПОЗИЧКИ

позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

СПЛАТУ

Членом

може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі” від огню.

У діл

членський вносить 50 К, впи-сове 2 К. Число членів: 2,391 а 2,501 уділами на 125,050 К.

Вкладки

щадничі приймає „Дністер” і опроцентовує по 4% від ста. Сума вкладок на 1,256 кни-жочках 1,103,333 корон.

Чистий ЗИСК

розділяє ся частю на диві-денду для членів, частю на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, шко-ли і т. д. На ті цілі роздано дотепер в Товариства креди-тового 10,840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ

в справах позичок уділяє Ди-рекция і агенти.

31/12 1902.

ДИРЕКЦИЯ.

Читайте!

Читайте!

Повне видає Творів **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти” бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано ними днями найдешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗІЯ Т. ШЕВЧЕНКА**”. Книжка, оправлена в полотно з золоченими ви-тисками, може бути найгарнійшою окрасою ру-ських хат. Папір веліновий, формат на взір єв-ропейських клясиків, сторів 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ”** у **Львові** (Ринок ч. 10).